REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr 30
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nacht., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 34 — Brașov, Miercuri 13 (26) Februarie — 1908.

Muzica viitorului.

II.

A vrut să sfârșească și Argus broșura sa cu oare-care avânt, cu puțină concesiune făcută spiritului timpului, și așa s'a hotărât să improviseze — cum zice Mocsary — o leacă de „Zukunftsmusik“.

Dar, sărmanul, n'a avut noroc, căci, vrând, chiar și în aceasta scurtă escursiune evoluționistă a sa, să servească la doi domni și să pledeze pentru neînfrânta și nelimitata dăinuire a egemoniei și a supremației maghiare, deși însuși prevede apropiatul lor sfârșit, „fiindcă în cursul timpului desvoltarea etnică și închegarea naționalităților ca națiuni cu drepturi de sine stătătoare nu se va mai putea împedeca pe nici o cale și în nici un mod“, afirmând că timpul acesta va sosi peste 3—4 generațiuni în virtutea legei evoluției — Argus se contrazice.

Are dreptate Mocsary, că aici se încurcă Argus cu toate că admite de altă parte, că și atunci rassa maghiară va juca rolul întâi, va fi *primus inter pares*.

Nu s'a așteptat însă Argus, ca tocmai Ludovic Mocsary să fie acela care să și arate mai întâi nemulțămirea sa pentr'un astfel de rol „de valoare suspectă“, cu care nu se poate mângâia și împăca nici un Maghiar. O simte aceasta și Argus, din care cauză pregătește de acum pe cei răsfățați de soarte, că le va trebui multă resignațiune, dar să nu le fie frică de moartea fiziologică, ci să caute a evita numai moartea patologică prin emoralgie înainte de vreme.

Mocsary declară în articolul său combinațiunile de felul acesta de imposibile. I-se pare că în timp de 3—4 generațiuni, așadar cam într'o sută de ani, desvoltarea etnică a națiunilor noastre nu poate progresa într'atât, ca să ajungă în stadiul ultim al evoluțiunei, realizând cu necesitate independența lor națională. De vom arunca numai o privire asupra Ungariei — continuă Mocsary — și asupra hartei etnografice a Europei sud-ostice, ne vom convinge că ori ce ar aduce cu sine legea evoluției, va fi cu neputință a crea aici pentru fiecare naționalitate, mai mare ori mai mică, o esistență deosebită de stat și națională. De aceea pretinde la rândul său resignațiune dela aceste naționalități. Mocsary crede că partea întreagă sud-ostică a Europei nu se poate cufunda într'un chaos fără sfârșit — apoi întreabă: Dacă ne vom și ocupa de muzica viitorului, oare n'ar fi mai bine ca în loc de a exagera legea evoluției, să ne gândim, că poate veni vremea, că aspirațiunile naționaliste cari sunt astăzi la culme înfocate, vor mai lăsa ceva din postulatele dela 48 („engedni fognak a 48-bol“)?

Mocsary găsește, că și până acum se poate constata un progres în privința aceasta. Din cauza diferențelor religionare oamenii se omorau odată unii pe alții. Astăzi din cauza deosebirilor de limbă mai reale, își scot deja numai limba rânjind unii față de alții.

Drept spunând paralela aceasta a d-lui Mocsary și înțelesul ce i'l dă, sperând în forța mai mare a resignațiunei, ce ar putea-o desvolta națiunile asuprite, ne surprinde cu atât mai mult cu cât știm că nu tot-deauna Mocsary a scris și a vorbit așa.

Incă de acum 28 de ani, de când conaționalii săi au pornit pe cărarea nefastă, vrând s'o rupă definitiv cu politica de naționalitate, ce și-a căpătat expresiunea în legea dela 1868, Mocsary însuși a fost acela, care a desfășurat înaintea lor în dietă icoana viitorului. N'a fost numai o muzică slabă și trecătoare, ca la Argus, ci a vorbit atunci din adâncul convingerei sale, conjurând pe tiszaiști să stea pe loc înainte de a prăvăli țara în prăpastia războiului vecinic dintre popoarele sale, și toate acestea numai „pentru o fantomă deșartă care nu poate servi de bază a unei politice serioase“.

Mocsary când și-a ridicat vocea în contra proiectului legei școlare de la 1879, a declarat, că ținta ce-o urmărește Tisza cu ai săi, maghiarizarea cu mijloacele statului, este imposibil de-a se realiza, mai întâi pentru că toate naționalitățile, ce locuesc în patria aceasta — poate cu singura escepțiune a celei germane care pretutindeni se asimilează mai ușor — țin tare și cu viuă alipire la naționalitatea lor. Nu se poate însă realiza acea nizuință nici pentru aceea, zise el, fiindcă este cunoscut — durere că e așa — că nici numărul, nici puterea rassei maghiare nu este astfel, ca să impună cum se cuvine celorlalte naționalități. Apoi nici una din aceste naționalități nu e în situațiunea în care se află Maghiarii ca să fie izolați, ci fiecare se bazează pe număroși conaționali din vecinătate. De aceea toate sperează firm că-și pot conserva individualitatea.

Implicit a admis prin aceste constatări și Mocsary legea evoluțiunei, care, pe calea desvoltărei individualității naționale, va trebui să ducă mai curând sau mai târziu în mod inexorabil popoarele, cari vor avea tăria ca să resiste, la independența națională.

Ba mai mult. Prevăzând un eventual amestec a celor de prin prejur ce au un interes la aceasta, amestec de care se jăluesc astăzi deja peste măsură partizanii săi veniți la putere, Mocsary a avertizat pe maghiarizatorii din tabera lui Tisza cu cuvintele profetice:

„Dacă lumea va vedea că și aici sunt certe naționale și dacă poate în curând se vor arăta mult mai înverșunate, nu va considera lumea și pe Ungaria astfel, că din cauză, că diversele naționalități trăesc în ceartă unele cu altele, și acolo ar trebui să facă ordine ca în Turcia? Și dacă cestiunea orientală va lua în scurt timp dimensiuni mai mari, dacă va trage în vârtejul ei și pe Austro-Ungaria, nu vom întâmpina atunci pericolul, că în privința configurațiunilor viitoare vor servi de directivă acele concepțiuni teritoriale aventurioase cari au circulat și până acuma? Cred că nici odată n'a fost mai mare trebuință ca acum, ca lumea să aibă o bună opiniune despre noi!“..

Și oare astăzi să fie mai puțină trebuință ca lumea să aibă o bună opiniune despre Ungaria? Credem că nu, și d-l Mocsary de sigur ne va da dreptate. Atunci de ce să nu poată suporta nervii puternicilor zilei din această țară nici astăzi puțină muzică a viitorului?

La câte se mai gândesc! »Pesti Naplo«, într'un articol mai lung spune, că față cu insultele cele multe aruncate cu obrăznicie asupra statului ungar, cu deosebire și în prima linie de Björnson și Tolstoi, se intenționează a se face o lege spre înfrânarea astor soiu de batjocuri.

Este întrebarea, cum își închipue a putea înfrâna criticile juste ale unor celebrități europene aduse șoviniștilor în favorul procederei aproape barbare săvârșite de niște gendarmi și soldați, să nu mai vorbim de solgăbirăi, contra pacinicilor locuitori români din Pănade, Cernova și Christian.

In loc să se gândească la utopii ca făurirea unei legi ridicule, care de sigur ar stârni nu numai disgust, dar surâs sarcastic la oamenii, cari judecă faptele obiectiv și fără nici un resentiment de dujmănie contra statului austro-ungar, ar face mult mai bine a afla căile cele mai nimerite pentru satisfacerea justelor postulate ale naționalităților.

Firește asta s'ar putea întâmpla numai și numai realizându-se faptic egala îndreptățire a naționalităților din Ungaria, ear nu numai, cum a fost până acuma, cu vorbe goale rostite în vânt și ici colo scrise pe hârtie, dar niciodată realizate.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Naționalitățile din Ungaria în lumina istoriei.

— Fine —

După dreptul național consvetudinar trăiau și Românii în Ungaria. Unul dintre cele mai însemnate teritorii ale Românilor era Maramureșul sau comitatele unite Maramureș și Ugocia în regiunea izvoarelor Tisei cu cetatea însemnată Husrt. Aici era cunoscut încă pe la începutul secolului al XIV-lea un voevod cu numele Nicolae. In acelaș secol emigrează la 1359 voevodul Bogdan (Thurocz scrie: „*Bogdan Waywoda olachorum de Marmarusio*“) din Maramureș cu poporul său și înființează principatul Moldovei spre marea supărare a regelui ungar Ludovic I.; Bogdan zace îngropat în mânăstirea de Răudăuți din Bucovina, deoarece reședința s'a mutat abia mai târziu la Suceava. Nu se poate să fi emigrat cu el întreg poporul, deoarece între anii 1363—1392 sunt amintiți prin documente ca voevozi de Maramureș: Ivan (1363), Saar (1365), Balk (1383), Drag (1386—1390), Balk și Drag (1392), iar logofătul Miron Costin scrie pe la sfârșitul secolului al XVI-lea, că Maramureșul e plin de Valachi, »nu sunt supuși nimănui, sunt liberi, nu servesc nimănui, merg numai cu principele în războiu și susțin pe socoteala lor cetatea Husrt; poporul trăește după dreptul său ear în războiu nu e cel din urmă.«

Intocmai precum principatul Moldovei a fost înființat printr'o descălecare din Maramureș (1359), tot astfel se înființează și principatul Valachiei prin descălecarea voivodului român Radu Negru din Făgăraș la Câmpulung în partea nordică a Valachiei pe la anul 1241—1290.*) Țara Făgărașului este e țerișoară mică la poalele Munților transilvăneni, se estinde până la Olt și e locuită până astăzi numai de Români. Printr'un document judecătoresc (1321) se dovedește, că Românii din timpuri de demult, chiar de pe timpul dominațiunei bulgare sunt în aceste ținuturi proprietarii pământului, ceeace dovedește mai clar că Românii au rămas în Dacia încă de pe vremea dominațiunei romane, deoarece Românii din Balcani (sau Cuțo-Vlahii) nici până astăzi nu au pământ, ci sunt păstori și negutători. Făgărașul își păstră și după descălecarea lui Radu-Negru titlul de ducat și fu dat adeseori prin secolul al XIV-lea și XV-lea voevozilor din Valachia ca feud. Deci n'avem de ce să ne mirăm, că și aici s'au desvoltat boerii întocmai ca și în Valachia și că a rămas nealterat caracterul național românesc.

Un al treilea ținut curat românesc era Banatul Severinului, unde populația o formau *nobiles Vlachii kenerii caeterique Vlachii*. Bănatul numit și *Confinium regni* era compus din districtele: Lugoj, Sebeș, Mehadia, Almaș, Krassofoi, Komiathi și Ilged și avea datoria *in custodia et tuitione vadorum danubii*. Partea aceasta ostică a Banatului timișan de astăzi avea așadar o populație românească liberă, care dimpreună cu Knejii și cu juzii lor și cu nobilimea valahă aveau în frunte un *banus de Severin* cu reședința în Caransebeșul de astăzi. Epoca cea mai strălucită a Banatului cade pe vremea, în care erau stăpâni în Bănat Huniadeștii și e foarte caracteristic pentru vechea istorie ungurească că eroul cel mai mare al istoriei ungurești Ioan Huniade precum și regele cel mai mare al istoriei ungurești fiul lui Huniade, Matia Corvinul, sunt născuți din sânge românesc, ceea-ce aruncă lumină destul de puternică asupra însemnătății Românilor în Ungaria din vremurile acelea.

O poziție identică ca aceea a Bănatului Severinului avea și comitatul Hunedoarei din colțul vestic al Transilvaniei, care număra numai trei districte românești: Hunedoara, Deva și Hațegul, căci și aici reprezentanța o formau *nobiles Kenesii* și *seniores Olachii*. Din contră în celelalte părți ale Transilvaniei precum și în țara vecină cu Transilvania de dincoace de Tisa găsim numai o constituție de sate cu Kneji ca judecători; deoarece însă se găsește acolo chiar până astăzi nobilime românească și care nobili românește și astăzi se numesc *boeri*, trebue că pe vremea aceea conștiința națională românească era bine reprezentată în nobilimea aceea. E caracteristic pentru toți Românii din Ungaria, că *Românii își plăteau dările după un sistem de dare românească* — *quinquagesima* — adecă oaia a cincizecea; de altfel întocmai ca și *Castrenses* după constituția cetăților erau liberi, obligați numai la serviciul de războiu. Ca religiune Românii erau greco-orientali la început cu seviciul divin slav, din secolul al XVII-lea începând cu serviciul divin românesc; episcopii lor își aveau reședința în mănăstirile românești, a căror urme se găsesc până astăzi în Transilvania.

Acestea erau cele patru naționalități, cari trăiau în Ungaria după dreptul și obiceiurile lor strămoșești. Pe lângă acestea mai era o populație, care 'și avea autonomia și organizația sa, pe baza privilegiilor regale. Numim în șirul întâi coloniile germane, cari și ele locuesc în ținuturi com-

*) Istoriografia română consideră datele acestea relative la Radu Negru de foarte neverosimile, le cităm însă întocmai după cum le scrie Dr. Pic. — Red.

Linia ferată Bosnia-Salonic-Grecia.

In numărul său de eri ziarul „Românul dela Pind“ publică un interview, ce l'a avut un corespondent al său cu un inginer austriac din Salonic, cu privire la construirea liniei ferate balcanice, *Bosnia-Salonic-Grecia.*

Iată ce spune inginerul austriac:

„In iradeaua eşită în zilele trecute se spune, că Austria a căpătat concesia de a face pe teren studii şi cercetări prealabile. Insă aceasta e numai un mod de exprimare, căci adevărul glăsueşte cu totul altfel. Anume, sunt ani ce zile de când aceste studii au fost făcute în chipul cel mai minuţios. Ştim în toate amănuntele pe unde va trece linia, de câte poduri şi tuneluri avem nevoe, câte gări şi unde se vor clădi, etc. Ne-am făcut şi socotelile şi ştim câtă vreme ne trebue pentru a face construcţia. Şi fiindcă aceste lucruri nu sunt nici un secret azi, iţi pot comunica câteva date.

Regiunea, pe unde va trece noua linie este muntoasă şi deci, terenul foarte accidentat. De aceea va fi nevoe de multe tuneluri, de multe poduri. Tot din această cauză construirea nouei linii va fi foarte costisitoare. Aşa, fiecare chilometru ne va costa 25 de mii de lire turceşti, ceeace pentru 200 de chilometri, câtă va fi lungimea ei dela Mitroviţa la graniţele Bosniei, reprezintă 5 milioane de lire turceşti (peste 110 milioane de lei) şi va putea fi isprăvită în cel mult 6 ani, căci, precum am spus, va fi o lucrare foarte anevoiasă.

Câştigul real al Austriei, din construirea acestei linii va fi dublu şi foarte însemnat. In primul rând, vom reduce la absolută neputinţă pe Sârbi, de-a ne închide graniţele şi de a ne vătăma în chipul acesta interesele economice, de câte ori le năzare lor... Până acuma mărfurile ce le trimeteam din Austria în Turcia, treceau prin ţara lor. Pe viitor le trimetem prin Bosnia. Drumul prin Bosnia va fi mai lung decât prin Belgrad, căci este mai mică distanţa Salonic-Viena prin Belgrad, decât prin Bosnia. Insă această deosebire nu prezintă însemnătate decât pentru călătorii, cari ar voi să scurteze drumul. Dar altfel stă lucrul pentru traficul de mărfuri. Dacă prin Bosnia până la Salonic sunt mai mulţi chilometri, n'avem decât să reducem tariful căilor ferate, să facem preţuri avantagioase exportatorilor cari, bine înţeles, vor preferi drumul Bosniei, mai ales că îi scuteşte de multe dificultăţi şi şicane, de cari nu se pot desbrăca vecinii noştri sârbi.

Desbaterea în Camera română.

Cassa rurală.

In şedinţele de Joi şi Vineri s'a continuat desbaterea generală a proiectului Cassei rurale.

La desbatere au luat parte deputaţii *C. Stoicescu*, *Culoglu*, *Marghiloman* şi *Porumbaru* Fiecare din punctul său de vedere susţine, că Cassa rurală să fie o instituţie de stat.

De remarcat este discursul lui *C. Stoicescu.* El susţine, că proiectul d-lui ministru A. Carp, calcă tradiţiile liberale abătându-se dela aceste prin tendinţa de comercializare a Cassei rurale. Oratorul relevând fasele prin care a trecut cestiunea acestei instituţiuni să declară pentru ideia: Cassa rurală să fie instituţie de stat. Tot cam în sensul concluzii făcute de Stoicescu, vorbeşte şi Marghiloman. In fine Porumbaru este cel mai categoric, combătând cu argumente puternice comercializarea Cassei rurale şi conclude: Cassa rurală să fie instituţie de stat; apoi cere ca chiar acum să se voteze şi statutele acestei instituţiuni spre a se evita orice abateri dela principiul, pe care se bazează această instituţiune.

D. Ministru *A. Carp*, zice: Cassa rurală are meniţiunea a mijloci între proprietarii mari şi ţărani. Ideia a da tutulor ţăranilor pământ este cu totul eschisă. Acei ţărani, cari au capabilitatea a da arvună şi a-şi procura instrumente agricole, vor primi pământ.

După ce combate pe Tache Ionescu, pe cestia, că dacă Cassa rurală este o instituţie mixtă, trebue să i se dea posibilitatea a se ocupa cu afaceri de bancă precum este cazul în Prusia şi Austria, domnul ministru Carp, conclude: Viitorul este al proprietăţi mici. Prin proiectul acesta se va înbunătăţi poziţia ţăranului; şi el se va moraliza.

Inchizându-se desbaterea generală şi punându-se proiectul la vot, s'a primit cu 98 voturi contra 1.

In şedinţa de Vineri după ameazi s'a inceput *desbaterea pe paragrafe.*

Deputatul *N. Iorga*, vorbind cel dintâiu la articolul 1, susţine că Cassa rurală trebue să fie instituţiune de stat.

Capitalul privat e lacom şi are tendinţa a realiza câştiguri cât se poate de mari. Statul are prisosuri la încasarea venitelor lui şi prin urmare dispune de bani ca să poată despăgubi pe proprietari. Sumele aceste s'ar putea folosi mai bine pentru Cassa rurală. Este nedrept a protegea numai pe cei ce posed deja pământ, e o eroare a favoriza numai clasa de mijloc. Răscoala ţăranilor s'a făcut de cârciumari şi de plebea mai înstărită a satelor.

După ce deputaţii *Răul* şi *Sasu* mai adaugă câte un termin, şi anume cel dintâi, ca în loc de »ţăran« să se zică locuitor dela ţară; iară cel de al doilea, că terminul locuitor dela ţară să se explice aşa, ca prin acestia să se înţeleagă aici bărbaţi şi femei, cari locuiesc în jurul oraşelor, ministrul A. Carp consimte, ca să se adoapte texul acesta: Locuitorii din jurul oraşelor, cari să ocupă cu agricultura şi văduvile ca capi de familie, să poată cumpăra pământ dela Cassa rurală.

Deputatul E. *Culoglu* cere ca să se şteargă din acest articol două dispoziţii; prima, prin care Casa rurală poate împrumuta bani asociaţiilor ţărăneşti spre a arenda moşii, şi a doua prin care Casa rurală e autorizată a face operaţii de împrumut pe cambii.

Apoi estinzându-se asupra operaţiunilor, ce le-ar face cassa rurală în diferite ramuri conclude, că statul poate sacrifica 250,000 de franci pentru clasa ţărănească. Toate statele fac sacrificii de acest fel, — deşi după mine, acesta nu e sacrificiu.

In şedinţa de *Sâmbătă* a vorbit la articolul 4, C. I. *Stoicescu.* D-sa arată însemnătatea proectului. In principiu, legea e admisă de toate partidele; discuţia se face numai asupra amănuntelor. Recunosc că partidul conservator a dat tot ajutorul său la întocmirea reformelor, chiar în Casa rurală sunt câteva principii conservatoare.

După ce combate comercialisarea casei rurale din diferite puncte de vedere zice să fie ca un tampon între proprietar şi ameninţările sătenilor. Penalităţile introduse în lege în cazul când ţăranii ameninţă, sunt prea slabe. Casa rurală ar trebui să părăsească rolul intermediator, şi să trateze direct cu proprietarii pe de o parte, şi cu ţăranii pe de alta. Va cumpăra şi va vinde, pur şi simplu.

Cu acest prilej oratorul îşi exprimă speranţa că d-l ministru al instrucţiei va veni cu o reformă, prin care să se corecţionalizeze crimele, incendiile etc. cari scapă adesea de sub penalitatea curţilor cu juraţi.

Dep. *Marghiloman* adoptă amandamentul d-lui Culoglu, prin care se opreşte Casa rurală a face operaţii de scompt şi de bancă — apoi depune un amendament, în care enumeră cazurile, când Casa rurală va putea cumpăra moşii. La elogiile făcute de orator proprietăţii mari, care a dat ţării producţiune omogenă şi de calitate bună, ce se espoartă — cultivă artele de ştiinţă — distrugând proprietatea mare, d-l Maghiloman se întreabă: ce ne mai rămâne? (d-l Vintilă Brăteanu esclamă: Sunt 60 la sută arendaşi.) Marghiloman continuând pe tonul indicat zice: că şi arendaşii sunt Români, arendaşii sunt o clasă interesantă, din care zice oratorul, ne-am ridicat noi toţi. Crede oratorul, că transformarea proprietăţii mari să se facă prin evoluţiune: nu repede, altfel vom păgubi cu toţii şi continuă aşa:

De aceea Cassa rurală va trebui să mobilizeze pământurile de mână moartă: ale statului, ale societăţilor de binefacere şi ale societăţilor de asigurare. Statul are încă vre-o 250 de mii de hectare; aşezămintele publice au vre-o 300.000 hectare, nu poate fi nici o piedecă pentru aceasta. Societăţile de asigurare de asemenea vor consimţi să-şi vândă moşiile Cassei rurale.

In ce priveşte bunurile vândute la licitaţie, ele sunt de 31.000 hectare pe an, în valoare de 21 milioane, cât nu poate cumpăra Cassa rurală.

Pentru moşiile hipotecate la Creditul rural, sunt sigur, că orice proprietar va primi să vândă Cassei jumătate din moşie, spre a desrobi restul.

Pericolul că ţăranii vor putea sili pe proprietar să vândă, este real. Să nu uităm, ce s'a petrecut astă-vară; să tragem învăţăminte. Să nu lăsăm ţărănimea aţâţată în faţa proprietarilor. Categoriile legale de moşii ce se pot cumpăra de Cassa rurală, vor fi ca o barieră între proprietari şi ţărani. Când se va şti că Cassa rurală nu va putea cumpăra decât anume moşii, atunci nu vor mai putea avea pretenţii nelegale.

Deasemenea, propun ca instituţia ce o creaţi să poată ajuta pe proprietari, cari ar voi să vândă sătenilor de pe moşia lor loturi de 20—30 hectare.

Oratorul mai depune un amendament în sensul ca plata islazurilor comunale să se facă integral, prin tragere la sorţi, pe judeţe; şi altul prin Cassa rurală, spre a se obţine comasarea loturilor mici, să ajute schimbarea, vânzarea micilor loturi între ţărani.

Un nou măcel al Grecilor.

Păstori români ucişi Peste 3000 capre şi oi arse.

Zilele trecute am adus o scurtă ştire că la începutul acestei luni o bandă de greci au nimicit întreg avutul fruntaşului naţionalist român *Toli Hagigogu* dela Veria şi au ucis mai mulţi păstori români.

Despre acest măcel îngrozitor au sosit din Salonic următoarele amănunte:

Măcelul a fost săvârşit în dimineaţa zilei de Luni 4 c. Banditii s'au strâns cu toţii Duminică seara în număr de 200 şi în puterea nopţii au pornit sub conducerea unui ofiţer grec, spre moşia »Aghioni«, proprietatea d-lui Toli Hagigogu.

Din cauză, că pe această moşie sunt 18 târle de oi şi capre şi sunt aşezate una de alta la o oarecare depărtare, antarţii s'au împărţit în mai multe grupe de câte 20 de inşi fiecare, aşa ca să poată împresura toate târlele. Au manevrat cu atâta dibăcie, în cât nu putură fi simţiţi nici de câni, necum de păstori.

Când se crăpă de zi, o parte din banditi au eşit înaintea păstorilor. Aceştia, crezând că sunt puţini la număr, au pus mâna pe arme şi au început să tragă focuri asupra năvălitorilor. Dar rezistenţa bieţilor păstori n'a putut fi de lungă durată. Ei erau numai câţiva oameni, pe când numărul antarţilor era covârşitor. Asupra păstorilor cădea din toate părţile o ploaie de gloanţe. Detunăturile puştilor şi strigătele sălbatice ale antarţilor umpleau văzduhul şi răspândeau o groază în împrejurimi. Totuşi scurta împotrivire a păstorilor n'a fost fără de folos. Au putut scăpa cu viaţă păstorii neînarmaţi şi copiii, cari veniseră la târle, fiind timpul când fată oile şi caprele.

Dar nu toţi au putut avea soartea celor rămaşi în viaţă. *In luptă, a fost omorât păstorul Tase Cealera.* Era un om trecut de 50 de ani. Lăsă o soţie şi 4 copii, dintre cari 3 minori. *De asemenea păzitorul român Gheorghe Anastas Gachi,* fiul primarului român din Xirolivad a fost rănit la ceafă, iar *Toli Cutora* a fost grav rănit la piept în partea stângă, glontele străbătându-i ficatul. In vara anului 1906, tatăl acestui Toli, fusese înecat de către antarţi, în râul Bistriţa. Pe lângă aceştia *păstorii români Ţiţi Btacioti şi Gula Cucutegu au dispărut.* După toate probabilităţile, aceştia ori au fost omorâţi de către antarţi şi corpurile lor aruncate cine ştie unde, ori au fost înecaţi în râul Bistriţa.

Afară de aromâni *au mai fost împuşcaţi tot de greci şi doi păstori bulgari,* iar unul a fost luat cu dânşii. Oile şi caprele acestora au fost măcelărite.

Cam pe la orele 10 de dimineaţă lupta cu păstorii şi păzitorii români încetase. Unii dintre aceştia căzuseră, iar ceilalţi se văzuseră nevoiţi să se retragă, copleşiţi fiind de număr. Atunci banditii greci văzând că nu mai întâmpină nici o rezistenţă, s'au apropiat de târle, închizând întrânsele toate oile şi caprele. *Apoi ei au dat foc celor 18 târle. Cea mai mare parte din vite au pierit în flăcări, restul a fost aruncat în apele râului Bistriţa.* **In total au pierit mai bine de 3 mii de capete de oi şi capre.** In afară de aceştia au fost împuşcaţi 3 catâri şi cinci iepe, iar 20 de cai au fost luaţi de antarţi.

Pe la miezul zilei antarţii au trecut înapoi râul Bistriţa. Pierderile d-lui T. Hagigogu sunt foarte mari. Cei mai mulţi cai aparţineau d-sale, iar din oile şi caprele măcelărite mai bine de o mie erau ale sale, iar celelalte, aparţineau unor Bulgari şi altor Români din Xirolivad.

*

Impresia produsă la Salonic în cercurile turceşti şi europene a fost colosală. In primul moment ei nu puteau crede, că dezastrul ar fi atât de însemnat şi că antarţii ar fi fost în număr aşa de mare. Insă telegramele oficiale ale autorităţilor turceşti din Veria, au confirmat cele de mai sus.

Românii sunt cuprinşi de cea mai mare indignare în urma noului şi îngrozitorului măcel făptuit de greci, la turma d-lui Toli Hagigogu. Sunt temeri de ciocniri sângeroase în oraş, între Români şi Greci, cari reîncep să devină din nou agresivi.

Mai mulţi Români de acolo, s'au dus la Salonic, ca să protesteze la autorităţile turceşti şi la Agenţii Civili, în contra noului masacru al grecilor. Comandantul dela Veria, a asigurat pe români, că din parte-i va depune toate silinţele posibile, să nimicească banda de antarţi, care a săvârşit măcelul şi să descopere pe ţăranii complici cu antarţii. Au plecat la locul dezastrului, spre a face cuvenita anchetă, procurorul, judecătorul de instrucţie şi un

---

pacte după cum e confiniul dela graniţa Austriei de jos, cele 24 de *civitates Zipsienses*, cu cetatea Zips-ului în frunte şi cu comitele de Zips ca reprezentant, apoi cele *septem sedes saxonicales nec non duo, cum terra brassoviensi et bistriciensi* cu Sibiiul, ca loc principal şi cu comitele săsesc de Sibiiu în frunte; cele 7 oraşe de munte din slovăcime, Caşovia cu oraşele de munte, etc. Tot asemenea aveau şi Cumanii şi Secuii o organizaţie şi autonomie naţională, ba chiar şi Ţiganii, cari au venit cei mai târziu, aveau un privilegiu de la regele Sigismund din anul 1408, care le garanta deplină autonomie.

Din toate aceste iese limpede la iveală, că în Ungaria cea vechie domnea o libertate bazată pe dreptul consvetudinar naţional, precum şi pe autonomia naţională, garantată prin privilegii, o libertate ca 'n nici o altă ţară din Europa. Ungaria cea vechie a fost ţara libertăţii, atât în ce priveşte viaţa de sine stătătoare naţională cât şi libertatea gândirei şi a conştiinţei, cu toate multele frecări politice, încurcături şi revoluţiuni, a căror cauză era de obiceiu tocmai nerespectarea acestei libertăţi.

Ungaria de astăzi este opera înţelepciunei de guvernare vieneze. Pentruca să se salveze aparenţa titlului de rege ungar pe timpul ocupaţiunei turceşti, şi pe aceasta să'şi bazeze dreptul de revindecare (recâştigare) a părţilor desmembrate, s'a negat fiinţa adevărată a statului compus din diferite stătuleţe şi s'a întrodus sistemul dominaţiunei nobilimei maghiare, care a fost cauza principală a disolvării imperiului, pe teritorii, cari până 'n timpul acesta au ştiut să se 'npotrivească tocmai dominaţiunei acestei nobilimi. Antireformaţiunea precum şi întroducerea cu forţă a uniunei au făcut mare rău, pentrucă, prin ruperea înpotrivirei a fost ruptă şi puterea individualităţii naţionale. In învălmăşala produsă cetăţile din ţară, pân'atuncea zidul de apărare al constituţiei cetăţilor, ajunseră în proprietate privată, ear patenta urbarială sancţiona supunerea şi datoria de robotă chiar şi pentru populaţiunea libără a Castrenzilor. Când apoi epoca lui Napoleon deşteptă puterile naţionale la viaţă nouă, la leagănul fiinţei naţionale redeşteptate ungare sau mai bine zis maghiare, stătea un archiduce, care fiinţă naţională giugiulită şi protejată, apucase mult înaintea celorlalte naţionalităţi ale Ungariei şi nu zăbovi să folosească noua situaţie pentru interesul şi scopul propriu: la 1848 Viena fu surprinsă pe neaşteptate şi pe baza constituţiei revoluţionare Ludovic Kossuth, a cărui tată era de origine dintr'un sat nobilitar slovăcesc Kosuty, împinse lucrurile până la decretul dela Dobriţin.

Când apoi după înfrângerea dela Şiria (Vilagos), ministrul Bach relua împărţirea veche teritorială, lipseau doi factori importanţi: Baza pentru rezistenţa teritoriilor naţionale, dar lipsea şi mâna norocoasă, care ar fi putut să intervie dibaciu şi astfel experimentul întreg decăzu într'o încercare de germanizare imaginară, urâtă de toate partidele. Astfel lucrurile ajunseră la noua capitulaţiune înaintea lui Deák şi se porniră spre povârniş. Viena cedă terenul pas de pas şi pas de pas stăpânitorii maghiari merseră 'nainte, în asuprirea naţionalităţilor; astăzi e degradată chiar şi sfânta biserică a lui Dumnezeu la un simplu mijloc de maghiarizare.

Odinioară proverbul *Extra Hungariam non est vita et si est vita, non est ita* era adevăr; astăzi atmosfera din Ungaria e încărcată de ură şi teroare naţională [1]).

1) Indicarea izvoarelor se găseşte în tratatele istorice de J. L. Pic: „Ueber die Abstammung der Rumänen“. (Asupra originei Românilor), Leipzig, 1880; „Der nationale Kampf gegen das ungarische Staatsrecht“, (Lupta naţională în contra dreptului public ungar), Leipzig, 1882; „Zur rumänisch-ungarischen Streitfrage“, (La cestiunea certelor dintre Români şi Unguri), Leipzig, 1886.

Nota Redacţ.: La foiletonul din Nr. 32 al „Gaz. Trans“. 1908, cu alinea: „Dar nici urmările ocupărei patriei n'au fost prea desastroase....“, se începe partea II-a a tratatului d-lui Pic, ceea ce sa întrelăsat a se marca. Partea a III-a este indicată însă în Nr. 33 al foaiei noastre.

puternic dotaşament de soldaţi. Dela Salonic s'au dat ordine severe, ca să se facă perchiziţii serioase prin cele mai multe sate greceşti din ţinutul Caterinei şi Veriei şi să se aresteze toţi ţăranii bănuiţi că ar fi participat la măcel, ori că ar fi dat altfel de ajutor bandei.

Principalii autori ai măcelului sunt, după o ştire mai nouă, grecii Anastos Şor Manolache şi dr. Tusas, dela Veria, cari, fuseseră îndepărtaţi dela Veria ca agitatori şi complici în crimele comise de greci în regiunea Veriei. Odată cu întoarcerea lor la Veria, ei au reînceput agitaţiile, turburând din nou atmosfera, care se limpezise câtăva vreme.

Salon de convorbiri.

Onor. Redacţiune!

In zilele trecute am cetit în »Gazeta Transilvaniei« propunerea, ca onor. Redacţiune să deschidă o rubrică, în care să se discute chestiuni de interes general, la cari discuţii să poată lua parte marele public cetitor, ca astfel din ciocnirea ideilor să iasă scânteia adevărului, făcându-se lumină în diferitele întrebări, asupra cărora se discută.

»Gazeta« primeşte propunerea lui »Sorcovă« şi eu cred, că o primeşte ori şi cine şi o aprobă, căci e foarte adevărat, că în massele mari ale publicului cetitor de ziare se găsesc oameni cu greutate, al căror cuvânt ar putea aduce multă lumină în o chestie ori alta; dar năcazul zace acolo, că aceştia stau în rezervă, cetesc în fiecare zi noutăţile şi alte articole şi informaţii de ziare, îşi văd însă mai departe de afacerile lor aşteptând regulat ziarele, ca acestea să-i informeze despre toate lucrurile din lumea mare.

Chiar şi când vine la ordinea zilei o chestie de mare însemnătate si atunci puţini din fii cei luminaţi ai neamului nostru nu totdeauna, ba chiar arare-ori iau peana în mână, ca să-şi spună cuvântul şi să contribue cu ştiinţa şi esperienţa lor la luminarea altora prin mijlocirea ziarelor.

...Motivul, ce m'a îndemnat să scriu aceste şire însă nu a fost acela de-a mai lungi vorba asupra acestei propuneri bune, ci a fost o altă propunere făcută ceva mai înainte tot în coloanele »Gazetei« de M. On. D-n G. Vlassa, preot militar.

La propunerea d-lui Vlassa aşi adauge: Ideea lansată să se discute cu deamăruntul, şi anume, cum şi prin ce mijloace s'ar putea întemeia şi spori un fond pentru şcoale, la cari să contribue toţi fii neamului nostru de pretutindeni. Pentrucă trebue să ne dăm sama despre aceea, că scoalele noastre nu le putem lăsa să le susţină numai ţărănimea aceea săracă şi apăsată de greutăţile nenumărate.

Laudă se cuvine acelor comune, cari au hotărât ridicarea salarelor învăţătoreşti la minimul prevăzut de legea Apponyi, dar durere, acestea sunt puţine. Cele mai multe şcoli vor fi avizate la »sprijinul« statului.

Cei de făcut atunci? Cu toţii trebue să contribuim la susţinerea şcoalelor. Asta să ne fie deviza! Să nu aşteptăm însufleţire şi jertfă numai dela poporul de rând, dela preoţi şi învăţători, ci cei avuţi să meargă în frunte! Propunerea d-lui Vlassa să o primească toţi aceia, cari au acţiuni la institutele de bani.

Fondul s'ar putea spori pe toate căile cu diferite ocaziuni, contribuind la el toţi Românii cari »îşi iubesc neamul«.

Iată spre es. acum e timpul când băncile noastre îşi fac bilanţul socotelilor pe anul trecut, şi arată un spor frumos. Mulţi zic, că băncile sunt o avere naţională, dar eu zic că ele încă nu au dovedit'o asta decât foarte puţin. O pot face şi în cazul acesta. Toate ar trebui să contribue cu sume mai mari şi să alimenteze din an în an fondul ce s'ar întemeia pentru susţinerea şcoalelor poporale. E adevărat că au fost unii, cari au zis, să renunţăm mai bine la toate şcoalele poporale. Mai raţională şi mai firească este însă hotărârea, pe care au luat'o şi consistoarele noastre: ca să le susţinem cât putem. Eu zic că chiar şi cu ajutor de stat (unde nu putem altfel) încă să susţinem şcoalele, pentru că tot e mai bine aşa decât cu şcoale de stat. Mai bine să avem învăţători de neamul nostru şi şcoale cu limba de propunere românească fie şi în parte, decât şcoale de stat. Vom susţinea ce vom putea cu banii noştri fără ajutorul statului.

Propun deci spre încheiere: »Gazeta« şi celelalte ziare ale noastre să deschidă o rubrică în care să se stăruiască asupra întrebării: *cum s'ar putea întemeia şi spori un fond pentru susţinerea — fie şi în parte a şcoalelor noastre poporale?*

„Quisque“.

ŞTIRILE ZILEI.

— 12 Februarie v.

O ştire îmbucurătoare avem de înregistrat pe ziua de azi. Ministrul reg. de culte, după diferite intervenţii şi după ce d-l Z. Bârsan s'a prezentat şi în persoană ministrului, *a dat d-lui şi d-nei Z. Bârsan permisiune să facă turneuri teatrale prin Ungaria, neîmpedecaţi de autorităţile locale.* Actul, prin care se acordă această licenţă, a sosit azi la Braşov şi d-l Z. Bârsan a fost încunoştiinţat telegrafic despre rezultatul obţinut. Ştirea aceasta, suntem convinşi, va fi salutată cu bucurie de toţi Românii şi sperăm că artiştii noştri vor începe cât de curând turneul anunţat.

Un ofiţer român — sublocotenent în garda imperială germană. Monitorul oficial german militar publică avansamentul aspirantului de ofiţer *Carp*, la rangul de sublocotenent în regimentul de dragoni Nr. 2 de gardă. Avansamentul acesta este viu comentat de pressa germană, fiindcă d-l Carp e primul ofiţer în regimentul de gardă, care nu posede un predicat de nobil şi pe lângă aceasta că nu e nici supus german, ci fiul cunoscutului bărbat de stat al României, d-l P. P. Carp.

Un dar frumos a făcut zilele trecute alumnatului gr. or. din Timişoara şi fondului episcopatului român, ce are să se înfiinţeze în viitor în Timişoara, doamna văduvă Anastasia *Tempea*, sora regretatului secretar ministerial Silviu Suciu. Ambelor acestor instituţiuni a donat mărinimoasa binefăcătoare câte 40,000 cor. Fapta aceasta e mai presus de ori-ce laudă.

In adunarea generală a »Patriei« din Blaj, ţinută în 15 l. c. n. s'au votat pentru scopuri de binefacere 3334·22 cor. şi anume: Fondului pentru spitalul studenţilor cor. 1500, casinei 400 cor., bisericilor din Bucerde şi Orăştie câte 100 cor. Mesei studenţilor din Blaj 200, din Cluj 100 cor., şcoalei de fetiţe din Blaj 150 cor. Internatului preparandial şi şcolarilor săraci câte 100 cor., şcoalei de meserii, reuniunei pompierilor şi meseriaşilor câte 50 cor.. la dispoziţia direcţiunii 434·22 cor. Profitul anului a fost de 77684·40 cor. Cuponul se plăteşte cu 30 cor. In direcţiune au fost realeşi: Ioan F. Negruţ, Ioan M. Moldovan şi Ştefan Pop, iar în comitetul de supraveghiare: Dr. Ambrosiu Cheţian, Ioan Fodor, Gavril Precup, Aurel C. Domşa şi ales Nic. Pop.

Necrolog. Eri în 11 Febr. v. a încetat din viaţă în Dârste fiul părintelui Broşu, *George Broşu*, elev în cl. V. gimnazială, în etate de 17 ani. Inmormântarea va avea loc Joi la orele 3 p. m. în cimiterul bisericei Sf. Treimi din Dârste.

Adresăm întristatei familii sincere condolenţe.

O nouă şcoală românească în Macedonia. Din comuna Palanca (vilaetul Cosova) se scrie, că mai mulţi celnici romani de acolo au luat laudabila şi frumoasa iniţiativă de a strânge, prin subscripţie între Români, o sumă cu care să poată clădi la Palanca un local propriu de şcoală.

Despărţământul Blaj al Asociaţiunii a început prelegerile pe sate. Sâmbătă în 15 Februarie a mers la Spini secretarul despărţământului Dr. Ioan Bălan, care a vorbit despre folosul cetitului şi a scrisului şi despre lucrarea culturală a Asociaţiunii. Invăţătorul Ioan Ignat a vorbit despre familie, şcoală şi biserică. Parohul Alimpiu Costea a vorbit despre şcoala de repetiţie, dând poporului poveţe frumoase.

Tinerimea română de pe Coastă (Braşov Scheiu) invită la *petrecerea poporală* împreunată cu dans, care o va aranja Sâmbătă în 16 (29) Februarie 1908, în sala hotelului »Central« (Nr. 1). Dirigent: d-nul *Nicolae Oancea*, învăţ. Inceputul la 8 oare seara. Preţul de intrare: de persoană 1 cor. Din venitul curat, o parte se va alătura la »Fondul Tinerimei de pe Coastă«, iar altă parte se va designa pentru scopuri filantropice. Contribuiri peste preţul de intrare se primesc cu mulţumită şi se vor publica.

Program: 1. D. Dimitriu: »Stâng, drept«, marş, cor bărbătesc. 2. Declamaţiune. 3. D. G. Kiriac: a) »Jalea orfanului«, b) »Morarul«, coruri mixte. 4. Declamaţiune. 5. N. Oancea: »Hop leliţă Marioară«, cor bărbătesc. 6. Declamaţiune. 7. Teatru: a) »*Chinematograful*«, comedie într'un act, de Demetriu Boşca. b) »*Vacanţii*«, comedie originală într'un act, de M. Baiulescu.

Un duelgiu mai rar. Vinerea trecută advocatul Dr. Körmendi din Budapesta s'a duelat după olaltă cu trei contrari: sublocotenentul de honvezi Herczeg, advocatul Dr. Pöcze şi funcţionarul Balacs. Cei trei adversari s'au ales cu răni grave. Advocatul Körmendi a scăpat teafăr.

Ravagiile influenţei. De câte-va săptămâni, din cauza deselor treceri dela ger siberian la călduri egiptene, influenţa face mari ravagii în populaţia din Londra. In ultima săptămână au murit la Londra din cauza acestei epidemii, nu mai puţin de 84 persoane. Aceasta e cifra cazurilor anunţate ca moarte provenită direct din influenţă. Sunt însă foarte multe cazuri mortale din cauza complicaţiilor provocate de influenţă.

Chemarea rezerviştilor sub arme. Anul acesta *rezerviştii* vor fi chemaţi sub arme în timpul de la 1—13 Aprilie n. a. c., rezerviştii regimentelor 51 şi 82 afară de aceasta în timpul dela 4—16 Mai. *Rezerviştii suplinitori* (Ersatzrezervisten) ai regimentului 2 dela 4—16 Mai, respective dela 18—30 Maiu; cei aparţinători regim. 31 dela 1—13 Aprilie, 4—16 Maiu şi 18—30 Maiu; cei aparţinători regimentelor 50, 62, 63, 64 şi batalionului de vânători 23 în timpul dela 4—16 Maiu resp. dela 18—30, iar cei aparţinători regim. 51 şi 82 în timpul dela 18—30 Maiu, respective dela 1—13 Iunie.

Complotul din Rusia. Asupra planului asasinărei marelui duce Nicolae, a doi miniştrii şi a unui general se comunică din Petersburg următoarele: La începutul lunei Februarie s'a descoperit în Finlanda o organizaţie teroristă, în care întrase 35 persoane, între cari mai mulţi funcţionari ai poliţiei politice, 6 femei şi un fost ofiţer superior. S'au putut descoperi atunci materii explosibile şi otrăvitoare, în cantităţi mari. Fiind arestat la Viborg un membru al acestei organizaţii, s'au găsit la dânsul documente, din cari s'a aflat despre o nouă organizaţie teroristă din Petersburg. Intr'una din zilele trecute, au fost arestaţi, după aceste indicaţiuni, un tînăr care se plimba pe Nevski-Prospect. Tînărul acesta avea cu dânsul un carnet cu notiţe, în care era descris în întregime planul complotului. După acest plan urmau să fie asasinaţi: marele duce Nicolae, primul ministru Stolypin, ministrul de justiţie Tscheglovitov şi generalul Drachevski. Marele duce Nicolae avea să fie asasinat pe drumul spre garda imperială, Stolypin pe drum spre gară pentru a se duce la Tzarskoe-Selo, ministrul de justiţie Tscheglovitov pe drum în spre palatul marinei, iar generalul Drachevski în cancelaria sa. Agenţii poliţieneşti, cari făceau parte din organizaţia teroristă, aveau să comunice atentatorilor despre plecarea persoanelor de mai sus, pentru ca după un semnal dat atentatorii să fie la posturile lor. Dintre femeile arestate şi în manşonurile cărora s'au găsit bombe, două fac parte din aristocraţie. Secretarul marelui duce Nicolae, D-rul Rusanov, care a fost rănit, făcea şi el parte din complot. El se află acum pus sub cea mai strictă pază militară.

Ţarul şi Italia. Comandantul escadrei ruse, care a sosit la Neapole, admiralul Eberhardt, a predat regelui Victor Emanuel un autograf din partea Ţarului, prin care acesta îşi exprimă simpatia pentru poporul italian şi pentru Italia. Ţarul îşi exprimă speranţa că într'un viitor apropiat va putea înapoia suveranilor Italiei vizita pe care i-au făcut'o.

Scafandriere. După doctorese, advocatese, romanciere, pictorese şi vizitiiese, eată acum şi... scafandrierele! (cufundătoare cari stau şi lucră sub apă). In adevăr prima scafandrieră va întra în funcţiune zilele acestea. S'ar părea că acest meşteşug dur şi omorâtor ar trebui să fie alungat din colecţia acelor meşteşuguri, pe cari şi le alege secsul frumos. Nici decum. Nimic n'a înspăimântat pe doamna Catarina Darè, care s'a înrolat între membrii societăţii de Liverpol, care de altmintrelea i-a oferit un mare banchet cu aceasta ocaziune. Jules Verne n'a prevăzut femeia scafandrieră, el care a fost promotorul vieţei sub-marine. E adevărat că omul nu poate să se gândească la toate.

Un culegător-tipograf român, harnic, poate afla imediat condiţiune în tipografia noastră. Salar după tarif.

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 25 Februarie. In şedinţa de eri a dietei au luat cuvântul trei deputaţi. Disidentul *Pilisi* a vorbit contra revizuirei, declarând că nu va vota revizuirea. Dep. *Tolnay* vorbeşte pentru proiectul de revizuire, pe care-l prezentă drept scut al hegemoniei maghiare. Dacă nu se va modifica regulamentul, maghiarii vor fi siliţi să acorde sufragiul universal aşa cum îl cer socialiştii şi naţionaliştii. Disidentul *Farkashazy* vorbeşte pe larg contra revizuirei şi prezentă o rezoluţiune, ca proiectul să se ia dela ordinea zilei, deoarece numai parlamentul, care va fi ales pe baza votului universal, este în drept de a revizui regulamentul camerei. Câteva minute înainte de orele 2 era să urmeze la cuvânt dep. *Polit.* Acesta cere voe dela cameră, ca să poată vorbi în şedinţa de azi. Camera se învoeşte şi şedinţa se încheie.

Budapesta, 25 Februarie. Ministrul Andrassy vorbind eri în culuoarele dietei cu dep. Eötvös, a zis, că prin noua *reformă electorală* se măreşte numărul deputaţilor şi se contopesc unele din cercurile actuale electorale în altele. Numărul deputaţilor Budapestei va fi urcat — probabil — *la 22.*

Budapesta, 25 Februarie. Duminecă s'a constituit în Békescsaba *„noul partid independist şi 48-ist“*. La adunarea de constituire au luat parte şi deputaţii disidenţi Lengyel, Molnár, Bozóky şi Nagy György, cari au criticat aspru situaţia şi politica actualului partid koşutist şi au decretat *lupta cea mai vehementă contra revizuirei regulamentului Camerei. Adunarea a votat unanim o resoluţiune, prin care se votează guvernului neîncredere, se condamnă cu toată hotărârea proiectul de revizuire şi se cere întroducerea de urgenţă a votului universal.* La adunare au luat parte pe lângă numeroşi independişti şi fostul deputat ţăran Achim cu 300 aderenţi.

Sigetul-Marmaţiei. 25 Februarie. Ştirea, că la prăbuşirea minei „Kunigunda“ ar fi dispărut şi câteva persoane, se desminte. In urma creşterii apelor în cele trei mine prăbuşite sunt temeri mari, că apa va pătrunde şi în mina „Francisc“. Apa a crescut de Sâmbătă cu 4 metri. Dacă nu va succede a opri creşterea apei — este chestiune numai de câteva zile — *mina Francisc se va nimici. In cazul acesta 50 la sută din producţia totală a sărei din Ungaria s'ar pierde.* Autorităţile desfăşură o muncă intensivă pentru delăturarea catastrofei.

Lisabona, 25 Februarie. Regele Manuel II, la propunerea noului minister, a dimis din serviciu 240 funcţionari ai curţii, cari sub tatăl său au favorizat dictatura fostului primministru Franco.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Dela „Tipografia şi Librăria" A. MUREŞIANU, Braşov

se pot procura următórele cărţi

(La cărţile aici înşirate este a se mai adaugă pe lângă portul postal arătat, încă 25 banî pentru recomandaţie.)

Scrieri economice.

Manual complet de agricultură raţională, de Dr *George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superioră de la Ferĕstrĕu şi la Seminarul Niton Metropolitul din Bucurescî. — Cartea cuprinde patru volume:

Vol. ***I Agrologia***, séu Agricultura generală, 34 cóle de tipar cu 217 figurî în text. Carte didactică aprobată de On. Minister de Agricultură al României cu decisia Nr. 2078 din 1897. Costă *5 corone.*

Vol. II ***Fitotechnia***, séu cultura specială a plantelor, 38 cóle de tipar cu 202 figurî în text. —

Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea din anul 1889. Costă *8 corone.*

Vol. III. ***Zootechnia***, séu Cultura generală şi specială a vitelor cornute, dimpreună cu lânăria şi lăptăria. 49 cole de tipar cu 225 figurî în text. Costă *8 corone*

Vol. IV. ***Economia Rurală***, séu organisaţiunea şi administrarea moşiilor marî şi micî Costă *8 corone.*

Manual de Agricultură raţională vol V. ***Ippologia*** séu zootechnia specială a cailor de George Maior. Preţul 3 cor. plus 30 banî porto.

Manual de Agricultură raţională vol. VI. cuprindênd crescerea, ngrăşarea şi utilizarea ***Porcilor*** séu Zootechnia lor specială de George Maior. Preţul 5 cor. plus 30 banî porto.

„Cultura şi îngrijirea grâului", de I. F. Negruţiu. Preţul 14 b. (plus porto 5 b.

România agricolă, studiu economic de Dr. George Maior. profesor de agricultură şi fost estimator espert la banca agricolă. Motto „Sĕrac în ţéră sĕracă". Eminescu. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

Scrieri istorice.

Memorii din 1848—49 de *Vas. Moldovan*, fost prefect al Legiunei III în 1848—49. Preţul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

Viaţa şi operile lui Andreiŭ Mureşianu, studiu istoric-literar de Ioan Raţiu, prof. ord. la preparandia din Blaşiŭ Preţul 2 cor.. plus porto 10 banî. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparandial din Blaşiŭ.

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino şi Lissa", interesanta şi eminenta conferenţă, ce a ţinut'o d nul colonel c. şi r. *Francisc Rieger* în reuniunile militare dela Braşov şi Sibiiu. Broşura conţine şi două portrete bine reuşite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era majoe, altul din timpul maî recent; mai conţinr şi o hartă a Lissei, cum şi ilustraţiunea mormêntului eroului nostru. Preţul 80 b. plus 6 b. porto.)

„Pentru memoria lui Avram Iancu", apelul dat către ministerul de interne D. Perczel prin d l Dr. Amos *Frâncu* în causa fondului pentru monumentul lui Iancu. Preţul este 1 corónă. In România 2 lei plus 5 banî porto.

„Ţĕranul român şi ungur din Ardeal", studiu psihologic poporal de I. *Paul.* Preţul 1 cor (+ 5 b. porto).

„Românul în sat şi la óste". Acesta este titlul unei nouĕ cărticele, de p l *Ioan Pop Reteganul*, cunoscutul şi meritosul nostru scriitor poporal, a dat literaturei române. Preţul 20 b., cu posta 26 b.

Ad. Nr. 19/1908.

PUBLICAŢIUNE.

Duminecă în 2 (15) Martie 1908 la oarele 10 a. m se va ţinea licitaţie publică cu oferte închise în sala de şedinţe a Comitetului parohial dela Biserica Sf. Neculae din Braşov-Schei, pentru darea în întreprindere a **reparaturilor,** ce sunt de esecutat la casa de sus din stupina noastră de lângă Bârsă de sub N rii conscripţionali 66, 67, 68 şi 70.

Ofertele, însoţite de o garanţie provizorie în sumă de Cor. 200 —, să vor preda la mâna d lui Epitrop-Econom **Andreiu Lupan** sen., Strada Ecaterinei Nr. 4., dela care să pot trage toate informaţiunile asupra devisului, condiţiilor etc.

Braşov, în 8 Faur 1908.

Dr. V. Saftu, prez. (3—3) *I. Prişcu,* secretar.

„ARMONIA",

cassă de economii, societate pe acţiuni în Cincul-mare.

PROSPECT.

Adunarea generală ordinară a cassei de economii, societate pe acţiuni „ARMONIA" ţinută în Cincul-mare la 15 Februarie 1908, a decis

urcarea capitalului societar dela 50,000 la 100,000 cor.

Spre acest scop a autorizat Directiunea, ca să deschidă subscripţie pentru 500 acţiuni á 100 cor. valoare nominală.

Pe baza autorizatiunii primite şi în conformitate cu concluzele adunării generale, deschidem subscripţie pentru noua emisiune pe lângă următoarele conditiuni:

I. Fiecare acţionar vechiu are dreptul să subscrie atâtea acţiuni, câte posede din emisiunile de mai înainte şi anume pe lângă preţul de 116 cor. Insinuările pentru susţinerea dreptului de prioritate sunt a se face cel mult până în 15 Martie st. n. 1908.

II. *După trecerea terminului de 15 Martie 1908, acţiunile cari nu s'ar subscrie prin acţionarii vechi, se vând şi la alte persoane, cari nu figurează ca acţionari ai „Armoniei" — pe lângă preţul de 120 cor. E de observat, că insinuările din partea neacţionarilor se pot face şi înainte de 15 Martie 1908 pentru ca să ne putem orienta la vinderea acţiunilor ce ar rămânea nesubscrise de acţionarii vechi.*

III. Atât acţionarii vechi, cât şi persoanele, cari nu figurează ca acţionari sunt datori a plăti la însinuare cel puţin 10 cor din valoarea nominală a unei acţiuni împreună cu suma ce trece peste valoarea nominală: pentru acţionarii vechi 16 cor, iar pentru cei noui 20 cor de fiecare acţiune.

IV. Restul este a se plăti în 4 rate la următoarele termine:

rata I	e de 20 cor.	de fiecare acţiune şi trebue achitată până la	1 Oct 1908.
„ II	„ „ 20	„ „ „ „ „ „ „ „	1 Ian. 1909.
„ III	„ „ 20	„ „ „ „ „ „ „ „	1 April 1909
„ IV	„ „ 30	„ „ „ „ „ „ „ „	1 Oct 1909.

Îi stă însă fiecărui în drept ca să plătească mai multe rate, sau să-şi accepteze deodată acţiunile.

V. Pentru ratele plătite se solvesc din partea „Armoniei" 6% interese până la finea anului 1909, când acţionarii din emisiunea aceasta vor fi egali cu cei din emisiunile anterioare. Cei ce îşi achitează până la finea anului 1908 — se împărtăşesc de acest favor cu începerea anului 1909.

VI. Pentru ratele cari nu s'au achitat la termin, posesorii acţiilor sunt obligaţi a plăti 6% interese de întârziere. Neplătindu se vre-o rată la termin, directiunea provoacă prin publicare de 3 ori în jurnalul oficios al societăţii („Gazeta Transilvaniei") — pe respectivul acţionar şi când acesta nici la 4 săptămâni dela ultima publicare nu şi a achitat ratele restante, atunci îşi pierde dreptul de acţionar şi sumele solvite trec în fondul de rezervă.

VII. Dacă până în 1 Iulie 1908 nu se vor subscrie toate acţiunile din emisiunea proiectată, ratele solvite se privesc ca depuneri.

Cincul-mare, 20 Februarie 1908.

Directiunea
cassei de economii, societate pe acţiuni
„ARMONIA".

Nr. 1557/1908.

Concurs.

La postul de **architect orăşenesc** sistemizat prin decisul reprezentanţei oraşului Braşov, adus sub Nr. prot. 327/907 şi aprobat cu decizul reprezentaţiunei municipală adus sub Nr. prot. 694/907 deschid pe lângă condiţiunile următoare concurs şi provoc pe toţi acei, cari voesc a obţinea postul acesta, ca să-şi aştearnă petiţiunile instruate conform legei pe lângă documentarea cualificaţiunei la subscrisul vicecomite cel mai târziu până la 15 Martie 1908 deoarece petiţiunile ce vor sosi mai târziu, nu se vor lua în consideraţiune.

Emolumentele architectului orăşenesc sunt următoarele: 2400 cor. salar fundamental, 600 cor bani de cuartir şi quinquenalele corespunzătoare în senzul statutului de organizatiune.

In deosebi atrag atenţiunea competenţilor referitor la §-ul 111 al statutului de organizaţiune orăşenesc, prin care li-se interzice architecţilor orăşeneşti ori ce întreprindere de conducere la edificări private.

Postul de architect orăşenesc se întregeşte în senzul §-lui 109 al statutului orăşenesc pe viaţă.

Braşov, în 15 Februarie 1908.

Augustin Jekelius m. p.,
vicecomite.

(2—2.)

»Romana«

este titlul broşurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureşianu, cu descrierea şi esplicarea dansului nostru de salon.

„Romana" dans de colónă în 5 figurî. *Descrisă şi esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefaţă",) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa.** — Tipografia Aurel Mureşianu, Braşov 1903.

Broşura este în cuart mare, hârtie fină şi tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei" cu esplicări) şi costă numai 2 cor. 50 banî (plus 5 banî porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana" se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei"

se pot face ori şi când pe timp mai îndelungat sau lunare.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.